

'Hafets 'Haïm

Chapitre 3

כמה גדול אסור לשון הרע, שאסרתו התורה אפלו על אמת
ובכל גונו, דלא מבעי אם הוא שומר את עצמו לספר עליו בסתר
ומקפיד על זה שלא יתגלה לו דאסור, שעל ידי זה מקביל על
עצמו גם כן ארור, כמה דכתיב "ארור מכה רעהו בסתר", אלא
אפלו אם הוא משער בעצמו, (א) שהיה אומר דבר זה אך
בפניו, או שהוא מספר לשון הרע על חברו בפניו ממש, גם כן
אסור ולשון הרע מקרי, ובצד אחד גדול אסורו בפניו משלא
בפניו, דבפניו, לבד אסור לשון הרע, הוא מלביש את עצמו על
ידי זה במדת העזות והחצפה והוא מעורר יותר מדנים על ידי
זה, וכמה פעמים בא על ידי זה גם כן לידי הלבנת פנים, וכמו
שהארכנו לעיל בפתיחה בלאו ד"לא תשא עליו חטא". עין שם.

ומה שנמצא לפעמים הטר בדברי תז"ל, באם לא היה מונע את
עצמו מלומר זה בפניו, הינו דוקא באבק לשון הרע, ודבר עליו
לישנא דמשתמע לתרי אפי {שמשתמע לשני אופנים}, ואם
נבאר דבריו באפן אחד, לא יהיה עליו שום גנאי, וענין כזה ידוע
שתלוי לפי רצון האומר ולפי האמירה בשעת מעשה, שאם הוא
רוצה מוציאו בקולו ובתנועותיו בלשון קל מאד, דלא יהיה מנכר
מלשונו שום גנאי על חברו ואם רוצה מוציאו מפיו, באפן
שהשומע מבין שכוונתו בבאור אחר שיש בדבריו לגנאי, וענין זה
קשה מאד לצמצם, לכן אמרו תז"ל, דאם באפני תנועותיו,
שהוא מוציא עתה דבר זה מפיו, אין אדם מתבייש לומר אפלו
בפני חברו, אם כן מוכח שאין כוונתו לגנותו, ועל כן מתר, אבל
אם מנכר מתנועותיו שכוונתו לגנותו, ואם כן טבע האדם להיות

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מִתְבַּיֵּשׁ לוֹמֵר בְּאִפֶּן זֶה בְּפָנֵי חֲבֵרוֹ, אִף שְׁכָל הָעֵינַן בְּעֲצָמוֹתוֹ,
אֶפְלוֹ אִם נִפְרָשׁוּ לְגַנְאִי, הוּא רַק אֲבֵק לְשׁוֹן הָרַע וְהוּא אֱמֶת
וְהוּא יוֹדֵעַ בְּעֲצָמוֹ, שֶׁהוּא הִיּוּ אֹמֵר דְּבַר זֶה אִף בְּפָנָיו, אֶפְלוֹ הִכִּי
אֲסוּר.

וְרָאָה עוֹד אֶת גִּדְּל אֲסוּר לְשׁוֹן הָרַע, (ב) שְׁאֶפְלוֹ אִינוֹ מִדְּבַר
מִתּוֹךְ הַשְּׁנָאָה וְלֹא נִתְּכּוֹן בְּהִסְפּוֹר לְגִנּוּתוֹ, רַק אֱמָרוּ דֶּרֶךְ שְׁחוּק
וְדֶרֶךְ קִלּוֹת רֹאשׁ, אִף עַל פִּי כֵן כִּטּוֹן שְׁעַל פִּי אֱמֶת דְּבַרִּי גַנְאִי
הוּא, אֲסוּר מִן הַתּוֹכָה.

אֲסוּר סְפּוֹר לְשׁוֹן הָרַע הוּא אֶפְלוֹ אִם אִינוֹ (ג) מְבַאֵר בְּעֵת
הַסְפּוֹר אֶת הָאִישׁ שֶׁהוּא מִדְּבַר עָלָיו, רַק הוּא מְסַפֵּר סֵתָם,
וּמִתּוֹךְ עֵינֵי הַסְפּוֹר נִשְׁמָע לְהַשׁוּמָעַ עַל אֵיזָה אִישׁ כּוֹן הַמְסַפֵּר
הַזֶּה, בְּכָלֵל לְשׁוֹן הָרַע הוּא. וְיוֹתֵר מִזֶּה, שְׁאֶפְלוֹ אִם בְּדַבְרֵי סְפּוֹרוֹ
לֹא הִיּוּ (ד) שׁוּם עֵינֵי גַנְאִי כָלֵל, רַק שְׁעַל יְדֵי דְבָרָיו נִסְבֵּב רָעָה
אוֹ גִּנּוּת לְחֲבֵרוֹ, וְהַמְסַפֵּר הַזֶּה נִתְּכּוֹן לָזֶה בְּרִמָּאוֹתוֹ, גַּם זֶה בְּכָלֵל
לְשׁוֹן הָרַע הוּא, וְדְבַר זֶה נִקְרָא בְּפִי תַז"ל בְּשֵׁם לְשׁוֹן הָרַע
בְּצִנְעָא.

וְיֵשׁ עוֹד הֲרִבָּה אֶפְנִים בְּבִעְלֵי לְשׁוֹן הָרַע הַמְסַפְרִין דֶּרֶךְ רִמָּאוֹת.
וְהוּא, שְׁמִסְפְּרִין הָעֵינֵי לְפִי (ה) תִּמְן עַל חֲבֵרִיהֶן, כְּאִלוֹ אֵינָם
יּוֹדְעִין שֶׁדְּבַר זֶה שֶׁדְּבָרוֹ לְשׁוֹן הָרַע הוּא, אוֹ שְׁאִלוֹ מִעֲשִׂיוֹ שֶׁל
פְּלוֹנִי, כָּל זֶה וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה בְּכָלֵל לְשׁוֹן הָרַע הוּא.

וְדַע, (ו) דְּאֶפְלוֹ אִם לֹא בָּא עַל יְדֵי הַלְשׁוֹן הָרַע שְׁלוֹ שׁוּם רָעָה
לְהָאִישׁ הַהוּא, כְּגוֹן, שֶׁלֹּא קִבְּלוּ הַשׁוּמָעִין אֶת דְּבָרָיו, וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה,
אִף עַל פִּי כֵן מְכָלֵל לְשׁוֹן הָרַע לֹא נִפְקָא {לֹא יֵצֵא}, וְצָרִיךְ
כְּפָרָה. וְיוֹתֵר מִזֶּה, דְּאֶפְלוֹ (ז) אִם הוּא מְשַׁעַר לְכַתְחֻלָּה, שֶׁלֹּא
יָבוֹא לְגִדּוֹן שׁוּם רָעָה עַל יְדֵי דְבָרוֹ, אִף עַל פִּי כֵן אֲסוּר לוֹ לְסַפֵּר
בְּגִנּוּתוֹ.

וְדַע עוֹד כָּלֵל גָּדוֹל וְעֶקֶר בְּעֵינֵינִים אֵלָיו, (ח) אִם הוּא רֹאֶה אָדָם,

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

שְׂדֵבֶר דְּבַר או עֲשֵׂה מַעֲשֶׂה, בֵּין מַמָּה שְׂבִין אָדָם לַמָּקוֹם או מַמָּה שְׂבִין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, וְיֵשׁ לְשֹׁפֵט דְּבָרוֹ וּמַעֲשֵׂהוּ לְצַד הַטּוֹב וּלְצַד הַזְּכוּת, אִם הָאִישׁ הַהוּא יֵרָא אֱלֹהִים, נִתְחַיֵּב לְדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, אֲפִלּוֹ אִם הַדְּבַר קָרוֹב וְנוֹטָה אֶצֶל הַדַּעַת יוֹתֵר לְכַף חוֹבָה. וְאִם הוּא מִן הַבִּינוֹנִים, אֲשֶׁר יִזְהָרוּ מִן הַחֲטָא וּפְעָמִים יִכְשְׁלוּ בוֹ, אִם הַסִּפֵּק שְׁקוּל, צָרִיךְ לַהֲטוֹת הַסִּפֵּק וּלְהַכְרִיעוֹ לְכַף זְכוּת, כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ בַּז"ל: הֵדֵן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת, הַמָּקוֹם יְדִינֵהוּ לְכַף זְכוּת, (ט) וְהוּא נִכְנָס בְּכָלֵל מֵאִמְרוֹ יִתְבָּרַךְ: "בְּצִדֶּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ". וְאֲפִלּוֹ אִם הַדְּבַר נוֹטָה יוֹתֵר לְכַף חוֹבָה, (י) נִכּוֹן מְאֹד שִׁיְהִי הַדְּבַר אֶצֶל כְּמוֹ סִפֵּק וְאֶל־יִכְרִיעֵהוּ לְכַף חוֹבָה. וּבַמָּקוֹם שֶׁהַדְּבַר נוֹטָה לְכַף זְכוּת, דְּבֹאֲדָא אִסּוּר עַל פִּי הַדִּין לְדוֹנוֹ לְכַף חוֹבָה, וְהוּא דֵּן אוֹתוֹ לְכַף חוֹבָה, וּבְשִׁבִּיל זֶה הֵלַךְ וּגְנָהוּ, לְבַד שְׁעֵבֶר בָּזֶה עַל "בְּצִדֶּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ", (יא) עוֹד עֵבֶר בָּזֶה עַל אִסּוּר סִפּוֹר לְשׁוֹן הָרַע.

וְאֲפִלּוֹ בַּמָּקוֹם שֶׁהַכֹּף חוֹב מַכְרִיעַ יוֹתֵר, דְּמַצֵּד הַדִּין לִיכָא אִסּוּרָא כָּל כֵּן, אִם־יִכְרִיעֵהוּ לְכַף חוֹבָה, הֵינּוּ לַעֲבִין (יב) שִׁיִּסְכֶּם בְּעֵינֵי עֲצֻמוֹ עָלָיו, שְׁעֲשֵׂה שְׁלֵא כְּדִין, אֲבָל אֵין לְמַהֵר לִילַךְ וּלְבִזּוֹתוֹ עֲבוֹר זֶה אֶצֶל אֲחֵרִים, אִם לֹא שִׁישְׁלִימוּ כָּל הַפְּרָטִים הַמְבֹאָרִים לְקַמֵּן בְּכָלֵל ד' וְה' וּבְכָלֵל י' כִּי־יֵשׁ הַרְבֵּה דְּבָרִים, שְׁאֲפִלּוֹ אִם אֵין הַדִּין עֲמוֹ, גַּם כֵּן אִסּוּר לְבִזּוֹתוֹ עֲבוֹר זֶה, כְּמִבְאָר לְהַמְעִין בְּכָלֵלִים אֵלּוּ.

Voyons plus clair

Une mise en perspective des grandes thématiques de l'actualité à la lueur de l'érudition juive véritable.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions